

Mezi **charakteristickými rysy a projevy** nadaných dětí a žáků bývají uváděny například:

- rané čtenářství
- bohatá slovní zásoba
- dobré vyjadřovací schopnosti
- výborná paměť
- velká zvědavost
- rozsáhlé znalosti
- schopnost řešení problémů
- schopnost logického usuzování a zobecňování
- široký okruh zájmů
- schopnost dlouhodobého soustředění a vytrvalost v oblasti zájmů
- nekonformnost
- vysoká (sebe)kritičnost
- perfekcionismus
- upřednostňování společnosti starších nebo dospělých před vrstevníky
- zvýšený smysl pro morálku a fair play
- smysl pro humor

Skupina nadaných je přitom vnitřně různorodá, jednotliví nadaní vykazují obvykle jen část z výše uvedených charakteristických rysů a projevů.

Vymezení nadání dle Havigerové

Speciálně pedagogický slovník (Havigerová In Skutil, 2011, s.76) rozlišuje pojmy nadání, nadané dítě a nadané chování: „*Nadání* (angl. gift) je tradičně chápáno jako dispozice k jistým druhům, obvykle míněno intelektových výkonů. (...) *Nadané dítě* je takové, které soustavně vykazuje významné výkony v nějaké hodnotné oblasti snažení. (...). *Nadané chování* je rozvinutí dispozice či realizace potenciálu.“ Při definování nadání se nejčastěji užívají dva pojmy – **nadání a talent**. Oba dva pojmy jsou spojené se schopnostmi. V laické veřejnosti jsou chápány jako synonyma. V odborných textech nalezneme různá rozlišení těchto dvou pojmů:

- *kvantitativní* – talent je chápán jako vysoký stupeň nadání (Laznibatová, 2007),
- *vývojové* – nadání představuje potenciální vlohy, talent je výsledkem vývojového procesu, rozvinutí potenciálu,
- *obsahové* – nadání je užíváno ve spojení s intelektuálními oblastmi výkonu (např. jazykové nadání, matematické nadání, nadání pro vědu), talent ve spojení s oblastmi umění a sportu (např. výtvarné nadání, pohybové nadání, praktické nadání) (Havigerová, 2011),
- *podle stupně obecnosti* – nadání je chápáno jako širší, všeobecný předpoklad pro činnost a výkon, talent znamená určité specifické, úzce vymezené předpoklady pro činnost (Musil, 1985, cit. dle Laznibatová, 2007).

V tomto textu používáme pojem nadání ve smyslu dispozice k projevení nadprůměrných výkonů v jakékoli hodnotné oblasti lidského snažení.